

Lausunto Palvelujärjestelmän uudistuksesta – R4 erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan uudistus

Kunnanhallitus 10.03.2025 § 67
116/00.04.00/2025

Valmistelija: vs. talous- ja hallintojohtaja

Pohjois-Savon hyvinvointialue pyytää Sonkajärven kunnalta lausuntoa 28.3.2025 mennessä palvelujärjestelmäuudistuksen seuraavasta eli neljännessä vaiheesta. Lausuntopyyntö kuvataan uudistuksen sisältöä ja tavoitteita:

Erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan uudistuksessa vahvistetaan erikoissairaanhoidon tukea perusterveydenhuoltoon, tehostetaan läpi erityispalveluiden henkilöstövoimavaran käyttöä, vahvistetaan omaa tuotantoa ja vähennetään siten ostopalveluita, uudistetaan organisaatio- ja johtamisrakenteita uudistuvan toiminnan edellyttämällä tavalla sekä parannetaan tilatehokkuutta lisäämällä palvelutuotannon ja hallinnon tilojen yhteiskäyttöä sekä tiivistämällä tuotannon tilankäyttöä.

Uudistuksen yhtenä perustana on sähköisten palveluiden lisääminen ja sitä toteutetaan siten, että digitaalinen asiointi ja etävastaanotot lisääntyvät kaikissa hoitoprosessin vaiheissa. Palveluita tullaan yhteensovittamaan moniammatillisella ja monialaisella työskentelyllä, toimintamalleja kehittämällä ja henkilöstön yhteiskäytöllä.

Osa-alueittain painotettuna avoterveydenhuollon poliklinikkatoiminnan uudistuksessa tavoitteena on poliklinikkaprosessi, jossa potilas hoidetaan nykyistä sujuvammin. Leikkaustoiminnan ja invasiivisten toimenpiteiden uudistuksessa tavoitteena on viiveetön, sujuva ja lyhytjälkihoitoiseen kirurgiaan painottuva toimintamalli erikoisaloittain suunniteltuna.

Päivystystoiminnan uudistuksessa tarkastellaan päivystysaikaista palveluntuotantoa kiirevastaanotto- ja päivystystoiminnan osalta nykyistä enemmän kokonaisuutena sekä toiminnallisesti että alueellisesti.

Integroidun uuden opetusvastaanotto-toiminnan laajentumisen keskeisenä tavoitteena on monialaisen koulutuksen ja opetuksen vahvistaminen, koulutus- ja harjoittelupaikkojen lisääminen, perusterveydenhuollon osaamisen vahvistaminen sekä monipuolinen ja turvallinen oppimis- ja palveluympäristö eri alojen opiskelijoille. Opetusvastaanotoilla vaikutetaan palveluiden saatavuuteen erityisesti perusterveydenhuollossa, mutta erikoissairaanhoidon fyysisesti läheisellä tuella.

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää antaa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle seuraavan lausunnon:

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tulee varmistaa erikoissairaanhoidon palvelujen säilyminen lisäalassa osana alueellista ja yhdenvertaista terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kokonaisuutta.

Iisalmen sairaalarakennusten ja terveyskeskuksen tarjoamat erikoissairaanhoidon palvelut ovat kriittisiä paitsi iisalmelaisille myös koko Ylä-Savon alueen asukkaille. Ylä-Savon alueella asuu 50 000 asukasta, mikä vastaa 20 %:a hyvinvointialueen väestömäärästä.

Lisäksi todetaan, että sairaalarakennukset Pulssi ja Vire ovat uusia ja peruskorjattuja rakennuksia ja niissä on ajanmukaiset välineet erikoissairaanhoidon tarpeisiin.

Alueen väestön terveyspalveluiden saatavuuden ja yhdenvertaisuuden turvaamiseksi on välttämätöntä, että erikoissairaanhoidon toimintoja ei keskitetä yksinomaan Kuopioon, vaan alueellinen palvelutuotanto säilyy vähintään nykyisessä tasossaan.

Eryteisesti seuraavat seikat puoltavat erikoissairaanhoidon palveluiden säilyttämistä lisälmessa:

Väestön ikärakenteen ja palvelutarpeen kasvu - lisälmessa ja Ylä-Savon alueella erityisesti iäkkään väestön osuus kasvaa, mikä lisää erikoissairaanhoidon tarvetta.

Saavutettavuus ja potilasturvallisuus - Pitkät etäisyydet Kuopioon heikentävät potilaiden mahdollisuuksia saada ajoissa tarvitsemansa hoito, mikä voi johtaa komplikaatioihin ja lisäkustannuksiin.

Henkilöstön saatavuus ja alueellinen veto- ja pitovoima - Erikoissairaanhoidon keskittäminen voi heikentää alueen houkuttelevuutta terveydenhuollon ammattilaisille ja johtaa henkilöstöpulaan myös perusterveydenhuollossa.

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraatio - lisälmen sairaala toimii tehokkaana linkkinä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä, mikä tukee potilaiden sujuvaa hoitopolun toteutumista.

Taloudellinen ja toiminnallinen kestävyys - Erikoissairaanhoidon säilyttäminen lisälmessa vähentää potilaskuljetuksista ja keskittämisen aiheuttamista investointitarpeista syntyviä kustannuksia.

Sonkajärven kunta vaatii, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen päätöksenteossa huomioidaan lisälmen sairaaloiden ja terveyskeskuksen merkitys Ylä-Savon ja koko Pohjois-Savon alueen terveydenhuololle ja että erikoissairaanhoidon palvelut säilyvät osana alueellista palveluverkkoa.

Pohjois-Savon alueen asukkaiden yhdenvertaisen terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon turvaamiseksi lisälmen sairaaloiden ja terveyskeskuksen erikoissairaanhoidon ei tule heikentää, vaan niitä on kehitettävä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Sonkajärven kunta lausuu uudistuksesta, että edellä mainituilla perusteilla alueellisen erikoissairaanhoidon järjestäminen tulee toteuttaa vähintään vaihtoehdon 1 mukaisesti.

Kunnanhallitus päättää uudistuksen asiasisällön lisäksi lausua uudistuksen valmistelusta:

Lausuntopyynnön liitteenä tullessa NHG R4-uudistamisohjelman ulkoisen arvioinnin loppuraportti 10.2.2025 -asiakirjassa esitellään uudistuksen päätöksenteon perusteena toimivaa kustannuslaskentaa sivulla 31. Kuten sivulla olevassa lisätietolaatikossa todetaan, laskennassa ei ole otettu huomioon uudistuksesta koituvia kustannuksia, vain säästöt. Perusteeksi kustannusten poisjättämiselle laskennasta mainitaan, että kustannuksia ei

oteta huomioon, koska niiden tarkkaa summaa ei tiedetä. Sonkajärven kunta huomauttaa, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen uudistuksia koskeva päätöksenteko perustuu muiltakin osin arvioihin. Arviot ovat aina suuntaa antavia, ja parhaan arvion käyttäminen tekisi laskennasta uskottavampaa kuin merkittävästi laskelman lopputulokseen vaikuttavan seikan sivuuttaminen täysin. Sivulla 31 kustannusten arvioidaan olevan ainakin 1,0 miljoonaa euroa, mikä on noin viidesosa säästöjen kokonaisarviosta. Uudistuksella on muitakin kustannuksia lisääviä vaikutuksia kuin sivulla 31 mainittu kiirevastaanoton vahvistaminen. Päivystystoiminnan keskittämisellä Kuopioon on todennäköisesti vaikutuksia ainakin myös ensihoidon kustannuksiin. Pohjois-Savon hyvinvointialueella on toiminnasta vastaavana tahona riittävä kokonaiskuva palvelun järjestämisestä, jotta kustannukset voitaisiin arvioida kohtuullisella tarkkuudella. Jos säästöt pystytään arvioimaan, myös kustannukset pitäisi pystyä arvioimaan. Sonkajärven kunta haluaa viestiä aluehallitukselle ja aluevaltuustolle, että vaikka liitteenä olevassa laskelmassa on kyse Pohjois-Savon hyvinvointialueen käyttämän konsultin näkemyksestä, päätösesityksen valmistelijat ja esittelijä hyväksyvät aineiston ja sen sisällön osaksi päätöksenteon tukiaineistoa laittamalla sen esityslistan oheismateriaaliksi. Hyvinvointialueen päätöksentekijöiden tulisi pyrkiä varmistumaan tekevänsä päätöksen oikealla tietopohjalla ja pyytää valmistelijoita ja esittelijää esittämään asianmukaiset perustelunsa sille, miksi lopputuloksen kannalta merkittävän kokoisia kustannuksia ei ole pystytty arvioimaan ja ottamaan mukaan laskelmaan.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.
